

تخریب گورهای جمعی مربوط به اعدام‌های تابستان ۶۷ موجب نابودی آثار جرم خواهد شد

۱۱ خرداد ۱۳۹۶

عفو بین الملل و عدالت برای ایران در اطلاعیه‌ای مشترک از تخریب یک گور جمعی در اهواز، جنوب غربی ایران که حاوی بقایای حداقل ۴۴ نفر که در تابستان ۱۳۶۷ به صورت فرا قضایی اعدام شدند است، ابراز نگرانی کرده و هشدار داده‌اند که این اقدامات موجب از بین رفتن شواهد جرم و امکان دادخواهی خواهد شد.

فیلم‌ها و عکس‌هایی که به سازمان غیردولتی عدالت برای ایران رسیده و توسط عفو بین الملل بررسی شده نشان می‌دهد که در حال حاضر بولدورها بر روی یک پروژه‌ی ساخت و ساز درست در کنار گورهای دسته‌جمعی در اهواز مشغول به کار هستند و تپه‌ایی از خاک و زباله اطراف گور دسته جمعی را فراگرفته است. اگر چه مقامات ایران هیچ اظهار نظر رسمی در این باره نکرده‌اند، خانواده‌های قربانیان از طریق یکی از کارگران در محل مطلع شده‌اند که قرار است بلوک‌های سیمانی که نشان گورهای دسته جمعی است با خاک یکسان شده و آن منطقه به منظور احداث یک «فضای سبز» یا مرکز تجاری پاکسازی شود.

مگدلانا مغربی، معاون بخش خاورمیانه و آفریقای عفو بین الملل، گفت: «با تخریب گورهای جمعی در اهواز به نظر می‌رسد مقامات به طور بدخواهانه و عامدانه تلاش دارند که آثار جنایت‌های گذشته‌شان را از بین ببرند و خانواده‌های قربانیان کشتار سال ۱۳۶۷ را از حقوق‌شان در زمینه حقیقت، عدالت و جبران خسارت محروم کنند. این یک تعرض آشکار نسبت به عدالت است که باید فوراً متوقف شود.»

شادی صدر، مدیر سازمان عدالت برای ایران گفت: « طی سالیان گذشته مقامات درد و رنج غیرقابل تحملی را به خانواده‌های قربانیان اعدام‌های فراقضایی سال ۱۳۶۷ تحمیل کرده‌اند. آن‌ها خانواده‌ها را از حق دفن محترمانه عزیزان‌شان محروم کرده و آن‌ها را مجبور کرده‌اند که برای بازدید از مزار عزیزان‌شان از میان تپه‌های زباله‌های عبور کنند. حالا هم قصد کرده‌اند که آرامگاه قربانیان را نابود و خاطره‌ی آن‌ها از تاریخ را محو کنند.»

گورهای جمعی صحنه‌ی جرم به حساب می‌آیند و برای حفظ آنها نیاز است که متخصصین جرم‌شناسی به کار گرفته شوند تا حفاری‌های لازم را انجام داده و از حفظ آثار جرم و شناسایی دقیق پیکرها اطمینان حاصل کنند. مقامات ایران با تخریب محل گورهای جمعی، شواهد مهمی را از بین می‌برند که یک روز می‌تواند برای روشن شدن تعداد و هویت کسانی که به‌دست حکومت کشته شدند، استفاده شود.

گورهای جمعی اهواز در یک تکه زمین بایر در سه کیلومتری شرق گورستان بهشت آباد واقع شده است. تصور می‌شود که این گورها حاوی اجساد ده‌ها تن از افرادی است که از جمله‌ی چند هزار زندانی سیاسی بودند که در موج اعدام‌های فراقضایی در سرتاسر ایران در تابستان سال ۱۳۶۷ اعدام شدند. در آن سال ارتباط زندانیان سیاسی با دنیای بیرون قطع شد و پس از یک دوره بی‌خبری مطلق، به طور مخفیانه اعدام شدند. اجساد اعدام شدگان شبانه به کانال‌های تازه کنده شده انداخته شد.

مقامات اهواز بلافاصله بعد از دفن پیکرها، روی گورهای جمعی را با سیمان پوشاندند تا ظاهراً از حفر زمین توسط خانواده‌ها و بیرون کشیدن جسد عزیزان‌شان جلوگیری کنند.

یک کارگر ساختمانی به تازگی و در اواخر اردیبهشت ماه به اعضای خانواده‌ها که به محل گورهای جمعی رفته بودند گفته است که قرار است جاده‌ای که از کنار گورهای جمعی می‌گذرد را تا نزدیکی آن‌ها تعریض کنند و در مرحله‌ی بعدی، گورهای سیمان‌شده به منظور ایجاد فضای سبز یا احداث یک مجتمع تجاری ویران خواهد شد.

مگدلانا مغربی همچنین افزود: «مقامات ایران به جای تلاش برای محوکردن یاد کشته‌شدگان و جلوگیری از اجرای عدالت، باید از گورهای جمعی مربوط به کشتار سال ۱۳۶۷ حفاظت و مراقبت کنند تا روزی که انجام تحقیقات مستقل و موثر ممکن شود. خانواده‌ها حق دارند بدانند بر سر عزیزان‌شان چه آمده است و آنها را به طور محترمانه دفن کنند.»

این تنها گور جمعی از کشتار سال ۱۳۶۷ نیست که در معرض خطر نابودی قرار گرفته است. عدالت برای ایران از تخریب گورهای جمعی در حاشیه گورستان بهشت رضا در شهر مشهد، استان خراسان رضوی نیز مطلع شده است. تصور می‌رود که در آن منطقه حدود ۱۷۰ زندانی سیاسی به طور جمعی دفن شده‌اند.

خانواده‌های داغ‌دیده که از این محل به مناسبت نوروز ۱۳۹۶ دیدن کردند، متوجه شده‌اند که حجم عظیمی از خاک روی گورهای جمعی ریخته شده به طوری که سطح مسطح قبلی تبدیل به یک تپه کوچک شده است. اگرچه هنوز دلایل این اقدام مشخص نیست اما این رویداد نگرانی‌های مشابهی را جع به تلاش مقامات برای از بین بردن آثار و شواهد کشتارهای فراقضایی ایجاد کرده است.

در طول سه دهه‌ی گذشته، هتک حرمت پیکرهای زندانیان توسط مقامات بر رنج خانواده‌های سوگوار و داغ‌دیده افزوده است. مقامات به طور دائم کشته‌شدگان را مورد اهانت قرار داده و با استفاده از واژه‌ی توهین آمیز لعنت آباد برای محل دفن اعدام‌شدگان، خانواده‌ها را آزار داده‌اند. آن‌ها همچنین بارها به خانواده‌ها گفته‌اند که عزیزان‌شان سزاوار داشتن محل دفن محترمانه یا سنگ قبر نیستند. خانواده‌ها از برگزاری مراسم یادبود و قرار دادن سنگ قبر یا سنگ‌نوشته منع شده‌اند.

پیشینه

اعدام‌های فراقضایی زندانیان سیاسی در سال ۱۳۶۷ که از آن به عنوان «قتل عام زندانیان سیاسی» یاد می‌شود بعد از حمله‌ی ناموفق سازمان مجاهدین خلق ایران مستقر در عراق به ایران در مرداد همان سال آغاز شد. ارتباط زندانیان سیاسی با دنیای بیرون قطع شد و برای ماه‌ها هیچ کس از سرنوشت آن‌ها خبری نداشت. در آن ماه‌ها گزارش‌هایی در میان خانواده‌ها پخش شد که زندانیان سیاسی را به طور دسته جمعی اعدام و در گورهای جمعی و یا بی‌نام و نشان دفن می‌کنند.

مقامات قضایی در ماه‌های بعد به خانواده‌ها به طور شفاهی اعلام کردند که عزیزان‌شان اعدام شده‌اند ولی پیکرهای آن‌ها را به خانواده‌ها تحویل ندادند و در بسیاری از شهرها حتی محل دفن را اعلام نکردند.

اکثریت قریب به اتفاق کسانی که کشته شدند به خاطر فعالیت‌های مسالمت‌آمیز همچون توزیع روزنامه و جزوه، شرکت در تظاهرات‌های ضد حکومتی یا به اتهام ارتباط با گروه‌های سیاسی مخالف سال‌های طولانی را در زندان سپری کرده بودند. برخی از آن‌ها محکومیت‌شان پایان یافته بود اما آزاد نشده بودند چرا که از «توبه کردن» خودداری کرده بودند.

تا به امروز هیچ یک از مقامات ایران برای اعدام‌های فراقضایی مورد تحقیق و محاکمه قرار نگرفته است. برخی از آنها که متهم به دست داشتن در این جنایت هستند از جمله مقامات سیاسی یا قضایی رده‌بالای ایران هستند.